

CURRENT STATE OF THE LABOUR MARKET IN UKRAINE AND PROSPECTS FOR ITS POST-WAR RECOVERY

СУЧАСНИЙ СТАН РИНКУ ПРАЦІ В УКРАЇНІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Valentin Myachin¹

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-498-6-36>

Забезпечення належного рівня зайнятості молоді є одним із ключових завдань державної політики. Молодь володіє найвищим потенціалом працездатності, що робить її важливою для економічного зростання та соціальної стабільності країни. Вона демонструє високу сприйнятливість до змін, соціальну мобільність, здатність до професійного розвитку та мотивацію до отримання власного доходу.

У зв'язку з цим активна політика зайнятості в умовах війни та повоєнного відновлення має бути спрямована на створення умов для підвищення рівня зайнятості молоді. Цього можна досягти через побудову комплексної системи регулятивних, мотиваційних і стимулювальних заходів, а саме:

- 1) сприяння працевлаштуванню молоді на перше робоче місце;
- 2) модернізація системи професійної підготовки та перепідготовки;
- 3) поширення гнучких форм зайнятості;
- 4) стимулювання попиту на робочу силу через формування державного замовлення на стратегічно важливі спеціальності;
- 5) заохочення роботодавців до наймання молодих працівників;
- 6) розвиток державної підтримки молодіжного підприємництва.

Ці заходи сприятимуть скороченню рівня молодіжного безробіття, зменшенню трудової міграції серед молоді та формуванню стійкої бази для економічного відновлення.

Однією з особливостей сучасного ринку праці є те, що найвищою серед шукачів роботи є конкуренція за вакансії з віддаленою роботою [1]. Дистанційні форми праці, започатковані під час пандемічної кризи, дали змогу утримати певну стабільність виробничих процесів і під час повномасштабного вторгнення. У червні 2024 р. понад 14% кандидатів шукали саме онлайн-роботу, тоді як з-поміж загальної кількості вакансій такими були менш ніж 7%. Значна частина шукачів роботи надає перевагу гнучким формам зайнятості, що підтверджує дослідження Work.ua,

¹ Dnipro State University of Internal Affairs, Ukraine

здійснене в червні 2024 р. [2]. Так, близько 31% респондентів відповіли, що найбільше прагнуть мати гнучкий графік і можливість працювати віддалено, а корпоративні заходи, компенсації за навчання, страхові гарантії, що найчастіше пропонують компанії, їх цікавлять менше. Загалом по Україні в період повномасштабної війни кількість вакансій з дистанційною роботою зросла майже на 40%. Найбільші прирости пропозиції віддалених робочих місць побутують у великих містах: у Києві в березні 2024 р. таких вакансій було зафіксовано на 96% більше порівняно з лютом 2022 р., у Харкові – на 68%, у Львові – на 35%, в Одесі – на 34 %, у Дніпрі – на 16 % (табл. 1).

Таблиця 1

Основні показники, що характеризують віддалену роботу

Показник	Значення
Частка кандидатів, які шукають віддалену роботу	14%
Частка вакансій з віддаленою роботою	менш ніж 7%
Частка респондентів, які прагнуть гнучкий графік	31%
Зростання кількості вакансій з дистанційною роботою	майже 40%
Приріст вакансій з дистанційною роботою у великих містах	
- Київ (березень 2024 р. до лютого 2022 р.)	+96%
- Харків (березень 2024 р. до лютого 2022 р.)	+68%
- Львів (березень 2024 р. до лютого 2022 р.)	+35%
- Одеса (березень 2024 р. до лютого 2022 р.)	+34%
- Дніпро (березень 2024 р. до лютого 2022 р.)	+16%

Як видно з наведеної таблиці, попит на віддалену роботу у два рази перевищує пропозицію (14% проти 7%). І хоча самозайняті також використовують віддалену форму роботи, і тому з врахуванням цього наведені числа могли б бути суттєво скориговані, водночас наведено співвідношення між попитом і пропозицією дає уяву про актуальність віддаленої роботи в умовах війни і повоєнного відновлення.

По-перше, віддалена робота стала одним із найпопулярніших рішень для співробітників у період пандемії та повномасштабної війни. Це зумовлено її перевагами, такими як відносна особиста безпека, можливість заощаджувати час на дорогу до офісу, раціональне використання робочого часу та розширення доступності працевлаштування. Завдяки цьому фахівці можуть знайти роботу не лише в українських компаніях, а й у міжнародних фірмах.

По-друге, для роботодавців дистанційна робота означає суттєве зниження витрат. Це стосується, насамперед, оренди приміщень, витратних матеріалів, обладнання, також це забезпечує більшу гнучкість у плануванні роботи. Відсутність територіальних обмежень дозволяє

наймати більш кваліфікованих працівників, розширюючи можливості кадрового забезпечення.

По-третє, у сучасних умовах ринок праці все більше орієнтується на гнучкі форми зайнятості. Це відповідає загальноєвропейським тенденціям і є важливим інструментом у збереженні робочої сили та підвищенні рівня зайнятості населення, особливо в умовах негативного впливу війни.

По-четверте, подальше поширення новітніх форм зайнятості потребує вдосконалення вітчизняного трудового законодавства. Слід приділяти увагу розвитку нормативно-правової бази, яка регулює гнучкі форми зайнятості, а також запобігає ризикам, пов'язаним із їх впровадженням.

Віддалена робота може стати ключовим інструментом у післявоєнному відновленні ринку праці, сприяючи його гнучкості та адаптації до нових умов. Унаслідок війни багато підприємств зіткнулися зі значними втратами інфраструктури, що ускладнює повернення до звичайних офісних форматів роботи. В таких умовах дистанційна зайнятість дозволяє швидше відновити економічну активність, адже вона мінімізує залежність від фізичних робочих місць і забезпечує працівникам можливість працювати з будь-якого зручного місця.

Важливою складовою є підтримка працевлаштування внутрішньо переміщених осіб, які можуть працювати віддалено, не залежачи від географічного розташування. Це в значній мірі сприяє інтеграції в економіку міжнародних компаній, які наймають українських фахівців у форматі віддаленої співпраці, такий підхід може додатково залучити іноземні інвестиції в Україну та збільшити валютні надходження.

Водночас віддалена робота допомагає зберегти кваліфіковану робочу силу в Україні, що є критично важливим для відновлення її економічного потенціалу. Роботодавці отримують можливість залучати спеціалістів з різних регіонів, що сприяє більш рівномірному розвитку ринку праці по всій країні, зокрема у постраждалих від воєнних дій регіонах.

Для максимального використання потенціалу дистанційної роботи необхідно вдосконалювати законодавчу базу, розробляти механізми захисту трудових прав працівників та запобігати ризикам, пов'язаним із нестабільністю такого формату зайнятості. Таким чином, віддалена робота може стати основою для стабільного та інклюзивного відновлення ринку праці після війни.

Список використаних джерел:

1. Добробут у компанії та дефіцит кадрів. Work.ua. URL: <https://www.work.ua/news/ukraine/2667/>
2. Що треба знати про український ринок праці у 2024 році? URL: <https://budni.robota.ua/career/shho-trebaznati-pro-ukrayinskiy-rinok-pratsi-u-2024-rotsi-doslidzhennya-ta-analitika-vid-roboty-ua>